

Izvorni znanstveni rad
UDK 314(497.5 Dubrovnik)"1817"
929.5(497.5 Dubrovnik)"1817"
Primljeno: 5.8.2013.

ANTUNINSKE KUĆE U GRADU DUBROVNIKU PREMA POPISU STANOVNIŠTVA IZ 1817. GODINE

IVANA LAZAREVIĆ

SAŽETAK: Antuninske su obitelji, poput vlasteoskih, nakon pada Dubrovačke Republike došle na rub biološkog minimuma. U popisu stanovništva iz 1817. godine popisana su 104 antunina (1,86% ukupnog stanovništva), odnosno 22 antuninska roda. Iako su kuće antuninskih rodova ponekad bile bogatije od vlasteoskih i koncentrirane u elitnijim dijelovima Grada, ipak je njihov raspored i početkom 19. stoljeća oslikavao društvenu ljestvicu uspostavljenu nekoliko stoljeća ranije. Antuninske su kuće bile koncentrirane u novijim seksterijima u sjevernom dijelu Grada i u pregrađu, dok su vlasteoske pozicije zadržane u starijim elitnim gradskim seksterijima.

Ključne riječi: Dubrovnik, antunini, 19. stoljeće, seksterij, popis, kuća

Keywords: Dubrovnik, *Antunini*, 19th century, sexterium, census, house

Uvodne napomene

Istraživanja rasporeda vlasteoskih kuća u gradu Dubrovniku pokazala su neravnomjernu distribuciju po gradskim seksterijima. Najveći broj njihovih kuća nalazio se u elitnim gradskim seksterijima, dok ih u rubnim dijelovima grada nije bilo. Nakon potresa 1667. godine završen je proces restrukturiranja i elitni dio pomaknut je s juga (Pustijerna) prema sjeveru i koncentrirao se na prostoru oko današnje Place. Završnu sliku tog procesa možemo vidjeti kroz popis stanovništva iz 1817. godine, koji pokazuje da su vlastela posjedovala (stanovala) ili imala u vlasništvu oko 40% kuća u najelitnijem seksteriju (*Fontana*

Ivana Lazarević, znanstvena suradnica u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku.
Adresa: Zavod za povijesne znanosti HAZU, Lapadska obala 6, 20000 Dubrovnik. E-mail:
ivana.lazarevic@du.t-com.hr

Grande), te 18,5% kuća u seksteriju Dogana. Još uvijek su imali značajan udio u starim elitnim seksterijima *Fortè Molo* (20,96%) i *Ospedale Civile* (13,34%). Te je seksterije, kako je vrijeme odmicalo, sve više preuzimala sirotinja. U rubnim seksterijima s južne i sjeverne strane (Sv. Marija i Minčeta) vlastele nije bilo.¹

Ovim radom pokušala bih identificirati i utvrditi prostorni raspored kuća najbogatijeg građanskog sloja, okupljenog u bratovštini Sv. Antuna, 1817. godine i analizirati njihovu poziciju u gradskom prestrukturiranju nakon potresa. Cilj mi je utvrditi je li raspored antuninskih kuća slijedio slične razvojne trendove kao i raspored vlasteoskih kuća ili se, pak, razlikovao.

Antunini u popisu stanovništva iz 1817. godine

Dubrovačka bratovština antunina² formalno je osnovana 1432. godine spajanjem bratovštine Sv. Duha i Sv. Spasitelja s bratovštinom Sv. Petra i Sv. Antuna. U počecima bili su vezani uz crkve Sv. Spasa ispred Kneževog dvora, Sv. Antuna na Pločama, Sv. Nikole na Prijekome te Sv. Petra Velikog koja je imala prvenstvo. Kasnije, njihova glavna crkva postala je ona Sv. Antuna Opata na Pločama.³

¹ O seksterijima u popisu iz 1817. godine vidi: Ivana Lazarević, »Granice dubrovačkih seksterija.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 50 (2012): 63-74. O vlasteoskim kućama u Dubrovniku 1817. godine vidi: Ivana Lazarević, *Vlasteoske kuće u gradu Dubrovniku 1817. godine*. Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2014: u tisku.

² Bratovštine su se diljem Europe osnivale kroz cijeli srednji vijek. Tragovi njihova postojanja sežu do 8. stoljeća, a naglo su se počele razvijati, posebice u Italiji, u 12. i 13. stoljeću. Njihov broj se jako povećao u 14. i 15. stoljeću. To su bila religiozno-humanitarna udruženja vezana obično uz određeni teritorij, ili su okupljale ljude povezane zanimanjem (trgovci, obrtnici ili svećenici) ili prema dobnoj, društvenoj ili etničkoj pripadnosti. Glavni zadaci bratovština su bili promoviranje određenog religioznog kulta, pomoć hodočasniciima, okupljanje, povezivanje i zaštita članova, prikupljanje mira za siromašne djevojke, pomoć za bolesne i utjeha umirućima, pomoć u organiziranju i plaćanju pogreba te pomoć za obitelji preminulih članova. Osnivali su razne karitativne ustanove kao što su bolnice i skloništa za siromašne. O bratovštinama u europskim gradovima vidi: Nicholas Terpstra, *Lay Confraternities and Civic Religion in Renaissance Bologna*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995; Christopher F. Black, *Early Modern Italy. A social History*. London-New York: Routledge, 2001; Lovorka Čoralčić, *U gradu Svetoga Marka. Povijest hrvatske zajednice u Mlecima*. Zagreb: Golden marketing, 2001; Bernard Roeck, *Civic Culture and Everyday Life in Early Modern Germany*. Leiden-Boston: Brill, 2006; Filippo de Vivo, *Information and Communication in Venice. Rethinking Early Modern Politics*. New York: Oxford University Press, 2007; Peter Clark, *European Cities and Towns 400-2000*. New York: Oxford University Press: 2009.

³ O bratovštini Sv. Antuna u kasnom srednjem vijeku nezaobilazna je knjiga Zrinke Pešorde Vardić, *U predvorju vlasti. Dubrovački antunini u kasnom srednjem vijeku*. Zagreb-Dubrovnik: Hrvatski institut za povijest i Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2012.

Članovi bratovštine bili su ugledni i bogati pučani, uglavnom trgovci.⁴ Nenad Vekarić je, analizirajući antuninske rodove, došao do zaključka da su se oni mahom doselili u Dubrovnik nakon zatvaranja vijeća u prvoj polovici 14. stoljeća, ostajući tako bez mogućnosti sudjelovanja u vlasti grada i države.⁵ Dubrovačka vlada je smišljenom politikom nadzirala njihov rad, a kako članovi bratovština nisu mogli sudjelovati u vlasti, pronalazili su druge putove za svoju afirmaciju. S obzirom da su uglavnom bili školovani, zapošljavali su se u državnoj administraciji kao tajnici, notari, kancelari i diplomati, te su se na taj način približavali krugu vladajućih.⁶ Oponašali su vlastelu kako u svakodnevnom životu, tako i u organizaciji i funkcioniranju bratovštine. Upravo iz ove bratovštine regrutirano je desetak obitelji u vlasteoski krug u drugoj polovici 17. i prvoj polovici 18. stoljeća.⁷

Sve do pada Republike vrijedila je ista podjela dubrovačkog društva: vlastela, bogato građanstvo (antunini i lazarini), puk i seljaci. Padom Republike, ta podjela staleža je prestala postojati i društveni slojevi su se počeli prožimati.⁸ Prestali su vrijediti i endogamijski zakoni, kako za vlastelu, tako i za članove dubrovačkih bratovština Sv. Antuna i Sv. Lazara.

Antunini su bili vlasnici zemljoposjeda i nekretnina u gradu i okolici. Josip Luetić je iznio podatak da su antunini i lazarini u drugoj polovici 18. stoljeća

⁴ Zdenka Janeković-Römer, *Okvir slobode. Dubrovačka vlastela između srednjovjekovlja i humanizma*. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU, 1999: 66; Vinko Foretić, »Dubrovačke bratovštine«, u: *Studije i rasprave iz hrvatske povijesti*. Split: Književni krug, 2001: 160; Zdenka Janeković-Römer, »Benedikt Kotrulj u potrazi za savršenim trgovcem«, u: Benedikt Kotrulj, *Libro del arte dela mercatura. Knjiga o vještini trgovanja*, ur. Zdenka Janeković Römer. Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Hrvatski računovoda, 2009: 41-42.

⁵ Nenad Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika, I. Korijeni, struktura i razvoj dubrovačkog plemstva*. Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2011: 21; Z. Pešorda Vardić, *U predvorju vlasti*: 32-37. Uz rodove doseljene nakon zatvaranja vijeća, članovi antuninske bratovštine bili su i oni plemićki rodovi koji su iz nekog razloga izgubili plemstvo. Također, među antuninima bilo je i vlastele, te je vrijedno spomenuti da nisu imali nikakvih službi unutar bratovštine, ali ipak im je članstvo omogućavalo određeni nadzor (Z. Pešorda Vardić, *U predvorju vlasti*: 55-57).

⁶ Stjepan Ćosić, *Dubrovnik nakon pada Republike (1808.-1848)*. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 1999: 19-21, 209; Z. Pešorda Vardić, *U predvorju vlasti*: 166-170.

⁷ Stjepan Ćosić i Nenad Vekarić, *Dubrovačka vlastela između roda i države. Salamankezi i sorbonezi*. Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU, 2005: 66-68; Z. Janeković-Römer. »Benedikt Kotrulj u potrazi za savršenim trgovcem.«: 44; N. Vekarić, *Vlastela grada Dubrovnika, I*: 275-278.

⁸ S. Ćosić, *Dubrovnik nakon pada Republike*: 205; Josip Bersa, *Dubrovačke slike i prilike*. Dubrovnik: Matica hrvatska Dubrovnik, 2002: 38-43.

u svojim rukama držali 75% vlasništva brodova, a među njima je bilo 300 karatista, a samo 80 među vlastelom.⁹ Usprkos tome, raspad Republike na njih je utjecao slično kao i na vlastelu: veliki broj se odselio ili izumro.¹⁰

Nakon pada Republike, imovinom bratovštine je upravljala zadruga *Opera pia*, a godine 1811. definitivno su ukinute bratovštine Sv. Antuna i Sv. Lazara. Njihova dobra, zajedno s onim Blagih djela i drugih zaklada, priključena su Demanijalnoj upravi (Upravi državnih dobara).¹¹ Crkva Sv. Antuna Opata na

Karta 1. Antuninske kuće prema popisu stanovništva iz 1817. godine

⁹ Josip Luetić, *O pomorstvu Dubrovačke Republike u 18. stoljeću*. Dubrovnik-Zagreb: Pomorski muzej i JAZU, 1959: 98-99; S. Ćosić, *Dubrovnik nakon pada Republike*: 25, 209.

¹⁰ S. Ćosić, *Dubrovnik nakon pada Republike*: 209.

¹¹ S. Ćosić, *Dubrovnik nakon pada Republike*: 88-89.

Pločama je postala ruševina preuređena u konjsku štalu, a kasnije je na njenom mjestu podignuta stambena kuća brodovlasnika Iva Račića.¹² Bratovština je upravljala ubožnicom koja se nalazila u Antuninskoj ulici ispod Prijekoga, u seksteriju Dogana. U popisu iz 1817. godine, iako tada njome više nije upravljala, upisana je kao *Ospidale delle Mendiche detto degli Antonini* (kućni broj 278) i u njoj su popisane 23 siromašice.¹³

Antuninske kuće prema popisu stanovništva iz 1817. godine

Seksterij Minčeta

Kuća br. 108 - Guska

Adresa: Prijeko 16, Petilovrijenci 6

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1404

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2252

Godine 1817. u kući br. 108 živjeli su posjednik Jakov Ivanov Guska (1750-1836), njegova žena Ana Liepopilli (1758-1824) i dva sina: Ivan (1791-1818) i Frano (1795-1877). U kući je popisani svjetovni svećenik Ivan Ivanov Guska (1752-1834), brat Jakovljević, i dvije sluge.¹⁴ Jakov Guska je umro 1836. godine u dobi od 86 godina, a kuću je naslijedila njegova kći Marija (1787-1859), udovica Jakova Josipovog Bettondija.¹⁵

U austrijskom katastru iz 1837. godine kuća je opisana kao stambena dvokatnica, a vlasnica je Marija Bettondi.¹⁶

Dvokatnica se nalazi na sjevernoj strani ulice Prijeko, na uglu ulica Prijeko i Petilovrijenci. Dvije fasade pravilno su komponirane, a onu južnu na razini drugog kata krasi balkon.

---

¹² Z. Pešorda Vardić, *U predvorju vlasti*: 29.

¹³ *Popolazione del Circolo di Ragusa dell'anno 1817, Okružno poglavarstvo* (dalje: *Popolazione 1817*), HR-DADU-81, 1817, br. 1239, Državni arhiv u Dubrovniku, dalje: DAD.

¹⁴ *Popolazione 1817*.

¹⁵ *Ostavinske rasprave, Zborni prvostupanjski građanski i kazneni sud u Dubrovniku* (dalje: *Ostavinske rasprave /156/*), HR-DADU-156, EXXXIII-15 (DAD).

¹⁶ *Arhiv mapa za Dalmaciju i Istru* (dalje: *AMD1*), br. 145; Državni arhiv u Splitu.

Kuća br. 129 - Guska

Adresa: Prijeko 18

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1377

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2225

U ovoj kući 1817. godine, prema popisu pravoslavničkih stanovnika grada, popisani su trgovac Mihajlo Zec, njegov brat, krojač Anastazio, i nećak i suknar Nikola.¹⁷ Kuća je bila vlasništvo antunina Jakova Ivanovog Guske (1750-1836).¹⁸

U austrijskom katastarskom operatu iz 1837. kuća je vlasništvo Rafaela Mandolfa.¹⁹

Kuća se nalazi sa sjeverne strane ulice Prijeko, na istočnom uglu ulica Prijeko i Petilovrijenci. Otvori su nepravilno raspoređeni, a na fasadama su vidljivi tragovi starijih gradnji.

Kuća br. 195 - Righi

Adresa: Prijeko 26, 28, Palmotićevo 8

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1288, 1289, 1290

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2137

U kući 195, godine 1817. živjela je udovica Katarina Petrova Njire (1792-1824), žena Stjepana Matovog Barabić, s majkom Anom, dva sina, Matom (*1808) i Petrom (1809-1869), i sluškinjom. Na istom kućnom broju živio je i posjednik, antunin Martol Antunov Righi (1756-1827).²⁰

Godine 1837. kuća je obuhvaćala tri katastarske čestice, a bila je opisana kao stambena dvokatnica s dva magazina u prizemlju. Vlasnik je bio službenik Ivan Šimunov Matutić (1799-1867).²¹

Palača je sagrađena krajem 18. stoljeća na južnom kraju dvostrukog niza, na barem dvije srednjovjekovne čestice. Glavna fasada je okrenuta prema ulici Prijeko, a na njoj fasadi nalazi se reprezentativni balkon.²²

---

¹⁷ *Popolazione 1817.*

¹⁸ *Ostavinske rasprave /156/, EXX-38.*

¹⁹ *AMDI.*

²⁰ *Popolazione 1817.*

²¹ *AMDI.*

²² Duško Živanović, *Dubrovačke kuće i polače*. Beograd: SANU, 2000: 52-53; Katarina Horvat-Levaj, *Barokne palače u Dubrovniku*. Zagreb-Dubrovnik: Institut za povijest umjetnosti i Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2001: 218-219.

Seksterij Dogana

Kuća br. 260 - Vlajki

Adresa: Od Sigurate 7

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1185

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2033

Godine 1817. u kući br. 260 živio je posjednik Ivan-Luka Vlajki (1738-1819) s dvije sluškinje. On je u oporuci odredio da je njegov nasljednik pranećak Kristo (1806-1872), sin Ivana Krstitelja Vlajkija, a nakon Kristove smrti, njegove sestre Slava (*1795) i Tereza (1798-1883), a nakon njih, njihovi nasljednici s prezimenom Vlajki.²³

U austrijskom katastarskom operatu iz 1837. godine kao vlasnik je upisan antunin Kristo Vlajki.

Palača obitelji Vlajki izgrađena je nakon potresa 1667. godine. Obuhvatila je sjeverni kraj bloka koji omeđuju ulice Od Sigurate, Celestina Medovića i Prijeko. U unutrašnjosti su sačuvane kasnobarokno-klasicističke freske i kruna bunara s uklesanim grbom Vlajki i godinom 1782. Treći kat je dograđen u 19. stoljeću.²⁴

Kuća br. 269 - Altesti

Adresa: Palmotićeve 1

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1167

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2015

U kući broj 269 godine 1817. je živio posjednik i antunin Mato Ivan-Ksaverov Altesti (1782-1839) s dvije sluškinje.

U austrijskom katastarskom operatu nekretnina je opisana kao stambena dvokatnica, a vlasnik je Ivan Vlahov Stella (1757-1841).

Kuća je relativno malih dimenzija, a nalazi se na donjoj polovici Palmotićeve ulice, između Place i Prijekoga. Zauzima istočnu polovicu niza i ima slobodnu samo istočnu fasadu.

---

²³ *Ostavinske rasprave* /156/, EII-17.

²⁴ K. Horvat-Levaj, *Barokne palače u Dubrovniku*: 211-213.

Kuća br. 271 - Vodopić

Adresa: Palmotićeve 2

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1159-1161

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2009

U kući broj 271 godine 1817. popisani su antunin Vicko Nikolin Vodopić (1788-1854), njegova žena Marija Stulli (1795-1873), Vickova majka Ana i tri sluškinje.²⁵ Godine 1824. Vicko Vodopić je posudio od Ane, udovice Ivana Mide s Pila, 2.000 dubrovačkih dukata (2.695,65 franaka), a pod hipoteku je stavio ovu kuću.²⁶

Godine 1837. vlasnik ove dvokatnice s dva dućana u prizemlju je Vicko Vodopić.²⁷

Ovaj dvokatni objekt je podignut nakon potresa 1667, te je zajedno s istočnom polovicom bloka (kuća br. 276) činio jedinstvenu palaču sve do kraja 18. ili početka 19. stoljeća, kada je podijeljena u dvije zasebne stambene jedinice. U predvorju, na samom početku stubišta nalazi se reljef s dvije glave anđela i uklesanim slovima IHS.²⁸

Kuća br. 276 - Vodopić

Adresa: Placa 24, Antuninska 1

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1155-1158

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 2003

U kući br. 271. godine 1817. živjeli su: postolar Josip Rosmarinoschi, njegova žena Jelena Kovač, Paula Vodopić (1765-1841), kći Mata i sluškinja Marija Tasovac.²⁹ U popisu vlasnika kuća u gradu iz 1821. kao vlasnica je navedena Paula Vodopić (1765-1841).³⁰

U austrijskom katastru iz 1837/76. kao vlasnici kuće upisani su Paulin brat i otac: Josip (1755-1825) i Mato Vodopić (1722-1790).³¹

Palača je podignuta nakon potresa 1667. godine, te je s zapadnom polovicom bloka činila jedinstvenu cjelinu (vidi kuću br. 271). Podijeljena je vjerojatno na

²⁵ *Popolazione 1817.*

²⁶ *Hipotekarni ured u Dubrovniku* (dalje: HUD), HR-DADU-310, 4 kut., br. 3740 (DAD).

²⁷ AMDI.

²⁸ K. Horvat-Levaj, *Barokne palače u Dubrovniku*: 234-236.

²⁹ *Popolazione 1817.*

³⁰ *Općina Dubrovnik*, HR-DADU-89, kut. 103, br. 1400 (DAD).

³¹ AMDI.

prijelazu iz 18. u 19. stoljeće, kada su obje polovice dobile vlastita stepeništa u unutrašnjosti. Na prvome katu nalazi se dvorana bogato ukrašena rokoko štukaturama.³²

Kuća br. 277 - Zuzzeri

Adresa: Antuninska 2

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1147-1147

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1196

Godine 1817. u kući broj 277 živjela je Viktorija (Slava) Bašić (1739-1819), udovica Paska Zuzzeri, i dvije sluškinje.³³ Kuću je 1805. godine kupio Viktorijin sin Miho Paskov Zuzzeri (1769-1818) kao prokurator svoga strica, svećenika Petra-Frana Ivan-Lukinog Zuzzeri (1721-1816), od Stjepana Lupija. Petra Zuzzerija su naslijedili braća Miho i Ivan-Luka (1759-1826), a nakon podjele, ova kuća je pripala Mihi Zuzzeriju. Nakon njegove smrti, kuću je naslijedila njegova udovica Lukrecija.³⁴

U katastarskom operatu iz 1837. godine kuća je opisana kao dvokatnica s dućanom u prizemlju, a vlasnica je udovica Lukrecija Zuzzeri.³⁵

Dvokatnica na Placi je sagrađena nakon potresa 1667. godine. U prizemlju se nalaze dva dućana s otvorima "na koljeno", a cijela fasada je projektirana u skladu s ostalim palačama na Placi. S kućom br. 283 izvana čini jedinstveni objekt.

Kuća br. 283 - Zuzzeri

Adresa: Placa 22, Nalješkovićeve 1

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1144-1146

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1992

U kući broj 283 godine 1817. popisani su posjednik i antunin Petar Mihov Zuzzeri (1746-1821), njegova žena Marija-Geltruda Guska (1753-1831), sin Miho (1779-1848) i Mihova žena Marija Budmani (1797-1880). U kući je popisano i četvero slugu.³⁶ Kuća se spominje 1830. godine kao mjesto stanovanja Marije i Miha Zuzzerija u ugovoru o prodaji zemlje u Brsečinama Matu Lukinom i Petru Matovom Roković.³⁷

---

³² K. Horvat-Levaj, *Barokne palače u Dubrovniku*: 234-236.

³³ *Popolazione 1817*.

³⁴ *Ostavinske rasprave /156/*, EII-19.

³⁵ *AMD*.

³⁶ *Popolazione 1817*.

³⁷ *Notarska kancelarija Antuna Liepopillija, Javni bilježnici Dubrovnika, Stona, Cavtata i Orebića*, HR-DADU-115, kut. 9, br. 36 (1830), DAD.

Vlasnik 1837. godine, upisan u austrijski katastar, bio je posjednik Miho Zuzzeri, a kuća je opisana kao dvokatnica s dva dućana u prizemlju.³⁸ U kući je do svoje smrti 1857. godine živjela Ana Petrova Zuzzeri (1777-1857) udova Bettera.³⁹

Palača je izgrađena nakon potresa, krajem 17. stoljeća, u prepoznatljivom slogu kao i ostale palače na Placi. U prizemlju se nalaze dva dućana s vratima “na koljeno”. Ova kuća s kućom br. 277 izvana čini cjelinu.

Kuća br. 302 - Bašić

Adresa: Vetranovićeva 4

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1096, 1097

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1945

U kući broj 302 godine 1817. živjeli su svećenik Stjepan Ivanov Bašić (1736-1826), njegove sestre Marija (1746-1833), Ana (1749-1838) i Katarina (1752-1832) i dvije sluškinje.⁴⁰ Stjepan Bašić (-Ohmućević) je umro 1826. godine te je navedeno da su njegov dio kuće, koja je procijenjena na 2.500 fjorina, naslijedile sestre Marija, Ana i Katarina.⁴¹ Sestre Bašić su 1829. godine podigle kod papučara Miha Krešića kredit u visini od 496,57 fjorina, a pod hipoteku su stavile dvije kuće ispod Prijekoga i jednu u Širokoj ulici.⁴² S obzirom da nigdje na Prijekome dosad nije pronađena druga kuća obitelji Bašić-Ohmućević, iako su uglavnom sve identificirane, za pretpostaviti je da je ova kuća bila podijeljena na dvije jedinice ili je imala dva ulaza. Ova podijeljenost se može nazrijeti i u katastarskoj mapi iz 1837/76. godine, jer je obuhvaćala dvije katastarske čestice (1096, 1097).⁴³

Godine 1837. kao vlasnik u katastarski operat je upisan papučar Marijan Krešić, a kuća je opisana kao jednokatnica s dva prizemna magazina.⁴⁴

Kuća je građena krajem 17. stoljeća. Nalazi se u sredini zapadnog dijela niza, na donjem dijelu Vetranovićeve ulice, i ima jednu slobodnu fasadu.

³⁸ AMDI.

³⁹ *Ostavinske rasprave, Kotarski sud u Dubrovniku*, HR-DADU-159., kut. 22/35, br. 55 (1857), DAD.

⁴⁰ *Popolazione 1817*.

⁴¹ *Ostavinske rasprave /156/, EXX-12*.

⁴² HUD, kut. 6, br. 5019.

⁴³ AMDI.

⁴⁴ AMDI.

Kuća br. 306 - Zuzzeri

Adresa: Zamanjina 7, 9

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1087

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1935

U kući br. 306, godine 1817. živio je Miho Zuzzeri (1769-1818) sa ženom Lukrecijom Altesti (1779-1860) i jednom sluškinjom.⁴⁵ Kuću s jednim magazinom u podrumu je 1821. godine kupio draguljar Antun Vickov Pagani (*1779) od Mata Altestija, a u kupoprodajnom ugovoru se navodi da je tu živio Miho Paskov Zuzzeri, a nakon njegove smrti Lukrecija Zuzzeri rođ. Altesti. Mato Altesti je kuću prodao za 1.354,11 fjorina. Dogovorili su se za obročno plaćanje u roku od dvije godine i Antun Pagani je kuću stavio pod hipoteku u korist Mata Altestija.⁴⁶

U austrijskom katastru iz 1837. godine kuća je opisana kao stambena dvokatnica, a vlasnik je Marko Božov Tomašević (oko 1762-1841) iz Cicrine (Hercegovina).⁴⁷

Kuća je građena nakon potresa 1667. godine. Nalazi se na sredini zapadnog dijela niza, a jedina slobodna fasada je okrenuta prema Zamanjinoj ulici.

Kuća br. 319 - Budmani

Adresa: Boškovićeva 5

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 1059-1060

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1907

U kući broj 319 u popisu stanovništva iz 1817. godine popisani su Katarina Righi (*1765) udovica Nikole Budmani, njeni sinovi Antun (1789-1853) i Vlaho (1794-1858) te kći Ana (*1784).⁴⁸ Nikola Budmani (1734-1803) bio je službenik saniteta, a primljen je u bratovštinu sv. Antuna 1803. godine, nekoliko mjeseci prije smrti.⁴⁹ U Popisu vlasnika kuća iz 1821. godine kao vlasnica kuće s kućnim brojem 319 upisana je Katarina udovica Budmani.⁵⁰ Ona je

---

⁴⁵ *Popolazione 1817.*

⁴⁶ *Notarska kancelarija Antuna Liepopillija*, kut. 6, br. 61, 83; (1821); *HUD*, kut. 2, br. 3034 (1821),

⁴⁷ *AMDI.*

⁴⁸ *Popolazione 1817.*

⁴⁹ Niko Kapetanić i Nenad Vekarić, *Konavoski rodovi (A-G)*. Zagreb-Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2001: 248.

⁵⁰ *Općina Dubrovnik*, kut. 103, br. 1400 (DAD).

1814. godine pozajmila 4.412 dubrovačkih dukata trgovcima Ivanu Grbuljici i Josipu Laziću i upisala hipoteku nad njihovim imanjima. Zajam je modificiran 1824. godine kada su dug preuzeli trgovci Tomo Pravica i Stjepan Kovačević.⁵¹ Sljedeće godine upisana je i hipoteka nad njihovim dobrima.⁵² Oba ugovora su potpisana u kući Katarine Budmani br. 319.

Godine 1837. u katastarskom operatu kao vlasnica ove kuće upisana je udovica Katarina Budmani.⁵³

Kuća se nalazi u donjem dijelu gradskog predjela Prijeko, između Place i ulice Prijeko. Tri strane su ugrađene, a slobodna je samo istočna fasada okrenuta prema Boškovićevoj ulici.

Seksterij *Fontana Grande*

Kuća br. 346 - Martellini

Adresa: Između polača 16

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 856, 857, 858, 859

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1707

U kući br. 346 stanuje 1817. godine udovica Margarita Martellini (1769-1856) s petero djece (Miho, Tomo, Katarina, Marija, Jelena) i dvije sluškinje.⁵⁴ U hipotekarnom ugovoru iz 1820. spominju se Miho (1793-1875) i Tomo (1798-1824) Martinovi Martellini, koji žive *nella strada po meghiu pollace porta 346*.⁵⁵ U ugovoru o podjeli dobara između Margarite Martellini i njene braće Ivana i Luja Trombe iz 1826, nakon smrti Toma Trombe, spominje se kuća stanovanja udove Martellini *po meghiu Pollacce* kao mjesto potpisivanja ugovora. Kuća tada ima kućni broj 348.⁵⁶

U austrijskom katastru 1837. godine vlasnik trokatnice je Frano Zamagna, barun od Prate (1781-1854).⁵⁷ Nije utvrđeno da li je on bio vlasnik i 1817. godine ili je nekretnina kasnije prešla u njegovo vlasništvo.

---

⁵¹ *Notarska kancelarija Antuna Liepopillija*, kut. 7, br. 33 (1824).

⁵² *Notarska kancelarija Antuna Liepopillija*, kut. 8, br. 3, 83 (1825).

⁵³ *AMDI*.

⁵⁴ *Popolazione 1817*.

⁵⁵ *HUD*, kut. 1, 2939 (1820).

⁵⁶ *Notarska kancelarija Antuna Liepopillija*, kut. 8, br. 6 (1826).

⁵⁷ *AMDI*.

Stambeno-trgovački objekt ima tri slobodne fasade, dok je četvrtom (zapadnom) povezan sa susjednom kućom u nizu. Objekt je omeđen trima ulicama: Placom, Miha Pracata i ulicom Između polača. Ulaz u stambeni dio se nalazi na južnoj fasadi. Kuća je izgrađena nakon potresa 1667. godine na mjestu ranijih objekata.⁵⁸ Početkom 20. stoljeća su izvršene preinake dućana i dućanskih vratiju.⁵⁹

Kuća br. 350 - Bettera

Adresa: Placa 9, Između polača 24

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 782, 783

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1631

Godine 1817. u kući br. 350 živjela je bivša benediktinka Geltruda Bettera (1764-1841), kći Petra, s dvije sluškinje.⁶⁰ Kuća je bila u vlasništvu zaklade *Opera pia*, a Geltruda Bettera ju je unajmila 1811. godine.⁶¹

U austrijskom katastarskom operatu iz 1837. kuća je opisana kao dvokatnica s dva dućana u prizemlju. Vlasnik je zaklada *Opera Pia*.⁶²

Kuća se nalazi na istočnom kraju niza i omeđena je Placom, ulicom Između polača i Božidarevićevom. Sa zapadne strane je ugrađena u susjedni objekt (kuća br. 351). U prizemnom dijelu sjeverne fasade se nalaze dućani s otvorima "na koljeno", a stambeni dijelovi su se nalazili na katovima. Objekt je izgrađen nakon potresa 1667. godine.⁶³

---

⁵⁸ Maja Nodari-Krstelj, *Dubrovačka stambena arhitektura XV/XVI stoljeća*. Dubrovnik: Filozofski fakultet u Zagrebu - Odsjek za povijest umjetnosti, 1977 (magistarska radnja): 1-4 (34. folijacija); *Dubrovnik - nizovi ulica Između polača 2-8, 10-12, 14-16 i 18-26: analiza razvoja i stanje: prijedlog konzervatorskih smjernica*. Zagreb: Centar za povijesne znanosti, Odjel za povijest umjetnosti, 1986: 32-34; *Obnova Dubrovnika 1979-1989*. Dubrovnik: Zavod za obnovu Dubrovnika, 1989: 163-164; D. Živanović, *Dubrovačke kuće i polače*: 52.

⁵⁹ *Zbirka građevinskih planova općine Dubrovnik*, kut. 77, br. 29 (1914); kut. 99, br. 24 (1929); DAD.

⁶⁰ *Popolazione 1817*.

⁶¹ *Notarska kancelarija Antuna Liepopillija*, kut. 4; br. 59 (1817); kut. 5, br. 112 (1819).

⁶² *AMDI*.

⁶³ *Blok Između polača 28-32: analiza razvoja i stanje*. Zagreb: Centar za povijesne znanosti, Odjel za povijest umjetnosti, 1984: 15-19; D. Živanović, *Dubrovačke kuće i polače*: 52-53; *Obnova Dubrovnika 1979-1989*: 163-164.

Kuća br. 397 - Krtica

Adresa: Od puča 16

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 757-761

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1605

U popisu iz 1817. godine u kući broj 397 živio je posjednik i antunin Miho Krtica (1751-1835) sa ženom Marijom Franović i tri sluškinje. Godine 1820. Miho Vlahov Krtica je uzajmio 5.418,57 fjorina od državne riznice. Pod hipoteku je stavio ovu kuću s cisternom, koja je u hipotekarnom ugovoru opisana pomoću graničnih susjeda (istočno je Široka ulica, zapadno ulica, južno - ulica Od bolnice ili *Strada dell'ospitale* i sjeverno je kuća Pera Čingrije).⁶⁴ Miho Krtica je umro 1835. godine, a kuću je naslijedio muž Mihove pokojne kćeri Lukrecije, Frano Pavlov Papa (*1757).⁶⁵

Godine 1837. godine u austrijskom katastru kao vlasnik je upisan Pavao Franov Papa (1795-1864), a kuća je opisana kao dvokatnica s tri dućana i magazinom.⁶⁶

Dvokatna palača izgrađena u 18. stoljeću, a na njoj su izvršavane manje intervencije sve do 20. stoljeća. Nalazi se na južnom kraju bloka i omeđena je Širokom ulicom, ulicom Od puča i Đorđićevom. U prizemlju se nalaze poslovne prostorije, a katovi su rezervirani za stanovanje. Na južnoj i istočnoj fasadi nalaze se četiri balkona s ornamentiranom željeznom ogradom. Plača je teško stradala u Domovinskom ratu.⁶⁷

Kuća br. 399 - Bettondi

Adresa: Đorđićeva 1

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76:

Katastarska čestica po staroj izmjeri: sjeverni dio kat. č. 1612

Prema popisu iz 1817. godine, u ovoj kući su živjeli posjednik Jakov Bettondi (1758-1819), njegova žena Marija Guska (1787-1859), sin Josip (1815-1864) i kći Lukrecija (1817-1910), koja je u trenutku popisivanja imala 2 mjeseca. U kući su popisane i dvije sluškinje. Nakon Jakovljeve smrti, u kući je živio njegov brat Damjan (1762-1835), koji je bio i staratelj Josipovoj djeci. Godine 1825. on se

⁶⁴ HUD, kut. 1, br. 2911.

⁶⁵ *Ostavinske rasprave* /156/, EXXX-29.

⁶⁶ AMDI.

⁶⁷ *Obnova Dubrovnika - Katalog radova u spomeničkoj cjelini Dubrovnika od 1979. do 2009.* Dubrovnik: Zavod za obnovu Dubrovnika, 2009: 69-70; K. Horvat-Levaj, *Barokne palače u Dubrovniku*: 226-228.

odselio, a Marija, udovica Jakova Bettondi, tražila je da imovina ostane nepodijeljena. U dokumentu je navedeno da ona nije vlasnica već samo plodouživateljica kuće, te da su pravi vlasnici njena djeca koja su tada još uvijek bila maloljetna.⁶⁸

U katastru iz 1837/76. kuća je zauzimala katastarsku česticu br. 766, a opisana je kao stambena dvokatnica. Vlasnik je Baldo Čingrija (1799-1868), koji je kuću naslijedio od majke Ane, kćeri Josipa Bettondija (1760-1844) i sestre spomenutih Jakova i Damjana.⁶⁹

Kuća je sagrađena krajem 17. stoljeća na istočnoj polovici niza. Objekt ima samo jednu slobodnu fasadu orijentiranu prema Đorđićevoj ulici, dok su ostale tri uklopljene u susjedne objekte.

Seksterij *Ospedale Civile*

Kuća br. 510 - Martellini

Adresa: Sv. Josipa 5

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 537,541, 542

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1389

U kući br. 510 godine 1817. popisani su antunin Ivan-Luka Martellini (1766-1828) i njegova žena Marija Zuzzeri (1775-1852). Popisani su i posjednik i grčki konzul Pierre Fouque (1827-1882), porijeklom Francuz, i dvije sluškinje.⁷⁰ Iz ugovora koji je sastavio javni bilježnik Liepopilli 1825. doznajemo da je kuća bila u vlasništvu Nikole Bartulovog Grmoljeza (1764-1833). U tom ugovoru, kojim se rješava isplata ostatka duga, navodi se da je Nikola Bartulov Grmoljez uzajmio od Petra Nikolinog Papija 1781. godine 9.000 dubrovačkih dukata uz kamatu od 4,5% godišnje. Pod hipoteku je stavio više nekretnina, uključujući i ovu kuću u kojoj je živio Martellini.⁷¹ Ivan-Luka Martellini je umro 1828. godine u kući br. 510, a nasljednica je bila njegova žena Marija Zuzzeri. U ostavini se navodi da je kuća bila u vlasništvu Demanijalne uprave i Nikole Grmoljeza (*di ragione del C.R. Demanio e di Nicolò Garmogliesi*), te da je plaćao 34 fjorina godišnje za najam *in perpetuum*.⁷²

---

⁶⁸ Notarska kancelarija Antuna Liepopillija, kut. 8, br. 47 (1825).

⁶⁹ AMDI.

⁷⁰ *Popolazione 1817*.

⁷¹ Notarska kancelarija Antuna Liepopillija, kut.8, br. 63 (1825).

⁷² *Ostavinske rasprave* /156/, EXXIII-18.

U katastru iz 1837. kao vlasnik je upisan Carski demanij, a kuća je opisana kao dvokatnica s magazinom u prizemlju.⁷³

Kuća se proteže cijelom širinom niza i ima dvije slobodne fasade: jedna je okrenuta prema ulici Sv. Josipa, a druga prema Boškovićevoj. Kuća je nastala na vjerojatno dvije srednjovjekovne čestice te su na fasadama su vidljivi ostaci starije gradnje.

Kuća br. 517 - Liepopilli

Adresa: Nikole Božidarevića 9

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 409

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1257

Godine 1817. u ovoj kući su živjeli antunin i javni bilježnik Antun Liepopilli (1759-1837), njegova žena Marija Guska (1755-1818) i njihovo petero djece (Frano, Ivan, Marija, Ana i Ana). Također je popisana i jedna sluškinja.⁷⁴

U austrijskom katastru iz 1837. kuća je opisana kao dvokatnica za iznajmljivanje, a vlasnik je posjednik Antun Liepopilli.⁷⁵

Kuća je izgrađena nakon potresa 1667. godine na mjestu starijih srednjovjekovnih gradnji, na zapadnoj strani niza, dok se na mjestu istočnog niza nalazi vrt. Zbog pronađenih velikih količina školjaka i ostataka posuda postoji mogućnost da se, prije potresa 1667, u tom vrtu nalazila gostionica.⁷⁶

Kuća br. 547 - Martellini

Adresa: Dinka Ranjine 5

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 456

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1304

Prema popisu stanovništva iz 1817, u kući br. 547 živjeli su: Marija Peković (oko 1747-1824), sin Ivan (*1778), antunin Luka Martellini (*1775) sa ženom Ignacijom Peković (1773-1837) i četvero djece.⁷⁷ Kuća je vjerojatno bila u vlasništvu Nikole Božo-Lujovog Saraca (1792-1873). U ostavini apotekara Ivana Petrovog

---

⁷³ AMDI.

⁷⁴ *Popolazione 1817.*

⁷⁵ AMDI.

⁷⁶ Romana Menalo, »Nalazi stambene arhitekture (13.-17. st.) u Dubrovniku u svjetlu arheoloških istraživanja.« *Zbornik Dubrovačkih muzeja* 1 (2004): 253-257.

⁷⁷ *Popolazione 1817.*

Perića iz 1839. godine, vlasnika susjedne kuće br. 546, kao sjeverna granica te kuće spominje se kuća Ignacije Petković-Martellini “koja je bila (vlasništvo) Nikole Sarace” (*era di Nicolo Saraca*).⁷⁸

U austrijskom katastru iz 1837/76. kuća je opisana kao dvokatnica za najam, a kao vlasnik je upisan Nikola Saraca.⁷⁹

Dvokatna palača izgrađena je nakon potresa 1667. godine. Zauzela je zapadnu polovicu dvostrukog niza i ima samo jednu slobodnu fasadu okrenutu prema ulici Dinka Ranjine.

Kuća br. 548 - Stulli

Adresa: Dinka Ranjine 3

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 465

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1313

U ovoj kući 1817. godine popisana je Marija Drobac (1740-1819), udovica Luke Stullija, i njeni sinovi Luka (1772-1828) i Vlaho (1768-1843). Također su popisane i dvije sluškinje.⁸⁰

Vlasnik kuće, upisan u austrijski katastarski operat iz 1837. godine, je vitez Rado Andrović (1771-1841).⁸¹

Kuća je izgrađena na mjestu više srednjovjekovnih objekata srušenih u potresu 1667. godine. Zauzela je zapadnu polovicu dvostrukog niza i ima jednu slobodnu fasadu okrenutu prema ulici Dinka Ranjine.

Seksterij Sveta Marija

Kuća br. 615 - Antica

Adresa: Zvijezdićeva 13

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 204, 387

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 1235

U kući br. 615, godine 1817. živjeli su udovica Marija Milić, zidar Petar Perić sa ženom Marijom. U podrumu iste kuće popisani su antuninka Nike Ilić (1780-1864),

---

⁷⁸ *Ostavinske rasprave /156/, EXXXVII-23.*

⁷⁹ *AMDI.*

⁸⁰ *Popolazione 1817.*

⁸¹ *AMDI.*

udovica Miha Antica, i njena djeca: sin Nikola (*1807) i kćer Marija Ana (1802-1861), žena Frana Franovog Zamagna.⁸² Vlasnik kuće, zasigurno od 1820. a možda i ranije, bio je pomorac Gašpar Ivanov Milovčić. U dokumentu Hipotekarnog ureda navedena je i njegova adresa *sotto Santa Maria in Sviesdich ulizza*.⁸³ Ista adresa se pojavljuje i u dokumentu Hipotekarnog ureda iz 1821, kojim Ana rođ. Brajković, žena u svom drugom braku Gašpara Milovčića te udovica pok. Miha Pohare, upisuju hipoteku na ovu kuću zbog posuđenih 1.000 talira (5.170 franaka).⁸⁴

U austrijskom katastru iz 1837. kao vlasnik jednokatnice s dućanom je upisan dućandžija Gašpar Milovčić. Naknadno je, u reambulaciji iz 1876. godine, dućan prekrizen te je upisano zemljište koje je pripadalo Općini Dubrovnik.⁸⁵

Jednokatnica se nalazi na središnjem dijelu Zvijezdićeve ulice i ima jednu slobodnu fasadu.

Seksterij *Forte Molo*

Kuća br. 722 - Zuzzeri

Adresa: Pobjana 10, Ispod mira 6

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 85, 87

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 933

Godine 1817. u kući br. 722 živjeli su antunin Ivan-Luka Zuzzeri (1759-1826), njegova žena Jelena Facenda (1763-1844), kći Nikoleta (1802-1876) i dvije sluškinje.⁸⁶ Supružnici Zuzzeri su 1814. pozajmili od Karla Natalija 489,15 “kolonarskih peča”, a pod hipoteku su stavili svoje posjede i ovu kuću, za koju se navodi da je bila podijeljena u dva stana i da ju je Ivan-Luka kupio od Jakova Milkovića 1795. godine.⁸⁷ Godine 1821. Ivan-Luka Paskov Zuzzeri je uzajmio 7.000 fjorina ili 18.260,87 franaka na dvije godine od Miha Puhiere i pod hipoteku stavio svoja imanja u Primorju i Župi dubrovačkoj te ovu kuću, za koju je sada navedeno da je podijeljena u 4 stana i tri magazina.⁸⁸ Kuću je

⁸² *Popolazione 1817.*

⁸³ HUD, kut. 1, br. 2947 (1820).

⁸⁴ HUD, kut. 2, br. 3067 (1821).

⁸⁵ AMDI.

⁸⁶ *Popolazione 1817.*

⁸⁷ *Notarska kancelarija Ilije Pušića, Javni bilježnici Dubrovnika, Stona, Cavtata i Orebića*, HR-DADU-115, kut. 5, br. 316 (1815), DAD.

⁸⁸ HUD, kut. 2, br. 3032 (1821).

naslijedila njegova kći Nikoleta, koja je bila udata za Ivana Vickovog Bizzaro (1782-1833). U njegovoj ostavini je navedeno da je umro 1. ožujka 1833. u Dubrovniku u ovoj kući.⁸⁹

U austrijskom katastru iz 1837/76. kuća je obuhvaćala dvije katastarske čestice, a kao vlasnik upisana je udovica Jelena Bizzaro rođ. Benić (1828-1853), žena Baldovina, sina Ivana Bizzaro.⁹⁰ Ona je, s kćeri Nikoletom, 1839. godine, uzajmila od Vlaha Stullija 4.000 fjorina na rok od 5 godina s kamatom od 5%, a pod hipoteku je stavila posjede u Primorju i Župi te ovu kuću u Pustijerni koja je bila podijeljena u 4 stana s tri magazina.⁹¹ Nakon smrti Jelene udovice Baldovina Bizzara 1853. godine, Nikoleta Bizzaro je postala starateljicom Balda Bizzara, koji je tada imao 20. godina, te je zatražila dopuštenje da založi ovu kuću jer je Baldo išao studirati pravo u Beču.⁹²

Kuća se nalazi na južnom kraju Pobijane ulice i ulice Ilije Sarake i proteže se cijelom širinom dvostrukog niza. Nepravilnog je tlocrta i obuhvatila je više srednjovjekovnih čestica. Nada Grujić, locirajući kuću bogatog antunina Luke Brajkova koji je živio u prvoj polovici 15. stoljeća (na mjestu kuće br. 720), pretpostavlja na sjeveroistočnom dijelu ove palače položaj kuće Vuka Bobalija.⁹³

Kuća br. 729 - Bettera

Adresa: Restićeva 5

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 78-80

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 927, 928

Prema popisu stanovništva iz 1817, u kući br. 729 živjele su časne sestre Frana Bettera (1768-1851) i Katarina Bačan (1767-1853).⁹⁴

U austrijskom katastru iz 1837/76. kuća je opisana kao jednokatnica za iznajmljivanje s terasom i vanjskim stepeništem, koje je u reambulaciji iz 1876. ispravljeno u "zemljište oko kuće". Vlasnik je bio Frano Katičić (*1802).⁹⁵

---

⁸⁹ *Ostavinske rasprave* /156/, EXXVII-27.

⁹⁰ *AMDI*.

⁹¹ *HUD*, kut. 9, br. 7196 (1839).

⁹² *Ostavinske rasprave* /156/, EIV-298.

⁹³ Nada Grujić, *Kuća u Gradu. Studije o dubrovačkoj stambenoj arhitekturi 15. i 16. stoljeća*. Dubrovnik: Matica hrvatska - Ogranak Dubrovnik, 2013: 82-86, 137-140.

⁹⁴ *Popolazione 1817*.

⁹⁵ *AMDI*.

Skromna stambena dvokatnica se nalazi u središnjem dijelu zapadnog niza i ima samo jednu (zapadnu) fasadu slobodnu. Izgrađena je u 15 i 16. stoljeću na srednjovjekovnoj parceli.⁹⁶

Kuća br. 730 - Facenda

Adresa: Restićeva 3

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 76, 77

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 924, 925

U kući broj 730 godine 1817. živjeli su Nika Bošković (1739-1823), udovica Ivana Facenda, i unuci, djeca njezina sina Nikole (1766-1817) - Ivan (1802-1821) i Nika (1731-1800), te pet sluškinja.⁹⁷ Godine 1826. Nika Facenda je pozajmila 165,20 fjorina od zaklade *Opera pia*, a pod hipoteku je stavila ovu kuću u "Širić" ulici. Navedeno je da je kuća bila Bernarda Giorgija a zatim Martola Facende (1694-1741), te njegova sina Ivana (1731-1800), Nikina pok. muža.⁹⁸

U austrijskom katastru iz 1837/76. ova kuća je obuhvatila dvije katastarske čestice (76, 77), a vlasnik je Luka Gozze, muž Nikoleta rođ. Facenda.⁹⁹ Godine 1838. Nikoleta Gozze rođ. Facenda, unuka Nike Facenda popisane u popisu iz 1817. godine, prodala je imanje u Malom Vozu, koje je naslijedila od bake Nike, Matu, Nikoli, Luki i Antunu Antunovim Maškarić, a ugovor je sastavljen u ovoj kući u Pustijerni.¹⁰⁰

Kuća koja 1817. ima kućni broj 730 bila je sastavljena od više stambenih jedinica koje su imale istog vlasnika. Sjeverno je monumentalna palača koju je između 1549. i 1553. izgradio pučanin i brodovlasnik Tomo Stjepović-Skočibuha i ta palača je jedan od najljepših primjeraka renesansne stambene arhitekture u Dubrovniku. Projektant pročelja bio je Antun iz Padove. Uz ovu palaču nalazi se stambeni objekt koji je svojim dijelovima izravno vezan na palaču Stjepović-Skočibuha i njeno stubište.¹⁰¹

⁹⁶ Dubrovnik - Pustijerna, knjiga II - blokovi 3 i 4: analiza razvoja, arhitektonske osobine objekata i prijedlog konzervatorskih smjernica. Zagreb: Centar za povijesne znanosti, Odjel za povijest umjetnosti, 1984: 25.

⁹⁷ *Popolazione 1817.*

⁹⁸ HUD, kut. 5, br. 5049 (1826).

⁹⁹ AMDI.

¹⁰⁰ Notarska kancelarija Testi Karla, Javni bilježnici Dubrovnika, Stona, Cavtata i Orebića, HR-DADU-115, kut. 3, br 32 (1838); DAD.

¹⁰¹ Dubrovnik - Pustijerna, knjiga II - blokovi 3 i 4: 26; Nada Grujić, »Reprezentativna stambena arhitektura.«, u: *Zlatno doba Dubrovnika - katalog izložbe*. Zagreb-Dubrovnik: MTM, 1987: 310; Četiri dubrovačke palače: palača Ranjina, palača Skočibuha, palača Trifoni-Đorđić, palača Pucić. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, 1993: 1-2 (druge folijacije); D. Živanović, *Dubrovačke kuće i palače*: 124-127; N. Grujić, *Kuća u Gradu*: 53, 78-79, 188, 198, 218-223, 245-259.

Kuća br. 749 - Bettera

Adresa: Bandureva 3

Katastarska čestica u austrijskom katastru 1837/76: 30, 31

Katastarska čestica po staroj izmjeri: 879, 884

Prema popisu, godine 1817. u ovoj kući je živjela obitelj općinskog tajnika i antunina Bartula-Prospera Bettere (1770-1852). Uz njega, popisani su njegova žena Ana Zuzzeri (1777-1857) i njihova djeca: Petar, Petrunjela, Marija i najmlađi sin Petar (sic!). U kući su živjele i tri sluškinje.¹⁰²

Godine 1837. u austrijskom katastru, kuća koja je tada obuhvaćala dvije katastarske čestice bila je vlasništvo Bartula-Prospera Bettere.¹⁰³ Iste godine Bartul-Prosper Petrov Bettera je uzajmio od zaklade *Opera Pia* 1.297,56 fjorina i pod hipoteku je stavio ovu kuću i dva terena u Pustijerni i posjed u Župi.¹⁰⁴

Na palači se mogu prepoznati elementi nekoliko stilskih razdoblja, od romanike (prozor na začelju i dijelovi zida), renesanse (drugi kat), dok je posljednji kat dograđen u baroku nakon potresa 1667. godine. U dvorani na drugom katu nalazi se bogato ukrašeno pilo (zidni umivaonik). Iznad glavnog portala u luneti nalazi se grb obitelji Luccari.¹⁰⁵

Analiza položaja antuninskih kuća u gradu Dubrovniku prema popisu iz 1817. godine

Antunini su oponašali način života vlastele, njihov stil oblačenja i ponašanja prilagođen građanskim potrebama i mogućnostima.¹⁰⁶ Slično kao i kod vlastele, kuća u gradu je i za njih bila statusni simbol,¹⁰⁷ pa se kuće antunina, kao i vlastele, nalaze u elitnijim dijelovima Grada.

---

¹⁰² *Popolazione 1817.*

¹⁰³ *AMD.*

¹⁰⁴ *HUD*, kut. 9, br. 6772 (1837).

¹⁰⁵ N. Grujić, »Reprezentativna stambena arhitektura.«: 308-309; *Dubrovnik - Pustijerna, knjiga II - blokovi 3 i 4*: 4, 10-15; Nada Grujić, »Domus illorum de Caboga.« *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 25 (2001): 101-118; N. Grujić, *Kuća u Gradu*: 34, 195-213.

¹⁰⁶ Z. Janeković-Romer, »Benedikt Kotrulj u potrazi za savršenim trgovcem.«: 44-46; Z. Pešorda-Vardić, *U predvorju vlasti*: 98.

¹⁰⁷ Z. Pešorda-Vardić, *U predvorju vlasti*: 172-173.

Tablica 1. Antuninski rodovi 1817. godine po četvrtima u kojima žive

Rod	Ukupno	Minčeta	Dogana	Fontana Grande	Ospidale Civile	Sveta Marija	Forte Molo	Predgrade	Vrijeme ulaska u bratovštinu		Vrijeme doseljenja u Dubrovnik
									Sv. Antuna	Sv. Lazara	
Broj stanovnika	5.598	1.047	410	443	601	422	436	1.550			
Broj antunina	104	6	21	13	18	3	13	30			
Udio (%)	1,86	0,57	5,12	2,93	3,00	0,71	2,98	1,94			
Altesti	1		1						1793.	1765.	1698.
Antica	3					3			1668.		1631.
Bašić	4		4						1725.	1692.	1640.
Bettera	8			1			7		1725.	1613.	1610.
Bettondi	4			4					1803.	1706.	1755.
Budmani	4		4						1803.	1734.	1690.
Casilari	5							5	1782.	1767.	1815.
Curić	4							4	1782.	1763.	1700.
Facenda	4						3	1	1539.		1480.
Guska	5	5							1750.	1723.	1670.
Krtica	2			2					1806.	1793.	1795.
Liepopilli	12				7			5	1784.	1730.	prije 1667.
Martellini	14			6	8				1725.	1672.	1640.
Righi	1	1							1725.	1676.	1600.
Stella	2							2	1750.	1724.	1620.
Stulli	7				3			4	1802.	1782.	prije 1667.
Šodrnja	2							2	1802.	1780.	1708.
Testi	1							1	1802.	1763.	1708.
Tromba	6							6	1783.	1730.	1688.
Vlajki	1		1						1507.		1459.
Vodopić	4		4						1782.	1723.	1724.
Zuzzeri	10		7				3		od osnutka		1400.

Izvor: *Popolazione 1817* (DAD).

Napomena: Tablica je preuzeta iz rukopisa neobjavljene knjige Stjepana Ćosića i Nenada Vekarića, *Popis stanovništva Dubrovnika 1817. godine*.

U popisu stanovnika grada iz 1817. popisano je 104 antunina i 22 roda i to: Altesti, Antica, Bašić, Bettera, Bettondi, Budmani, Casilari, Curić, Facenda, Guska, Krtica, Liepopilli, Martellini, Righi, Stella, Stulli, Šodrnja, Testi, Tromba, Vlajki, Vodopić i Zuzzeri.¹⁰⁸ Oni su činili samo 1,8% ukupnog stanovništva (tablica 1).¹⁰⁹

Najviše antunina živjelo je u seksteriju Dogana (21), zatim *Ospedale Civile* (18), *Forte Molo* i *Fontana Grande* (po 13), a zatim slijede seksteriji Minčeta (6) i Sv. Marija (3). Antunini su, kao i vlastela, živjeli u elitnijim dijelovima grada, ali njihov udio je najveći u seksteriju Dogana, dok je najveća koncentracija vlastele u seksteriju *Fontana Grande*.¹¹⁰ Također, antunine ćemo naći i u seksterijima Minčeta i Sv. Marija, gdje vlastele nije bilo. Dosta veliki broj antunina (30) živio je u predgrađima, na Pilama i Pločama u čak 9 kuća. Prema istom popisu, u predgrađima živi samo devet članova vlasteoskog kruga u svega dvije kuće. Može se zaključiti da su antunini prije vlastele izašli izvan zidina i imali kuće u predgrađima.

Tablica 2. Udio antuninskih i vlasteoskih kuća po gradskim seksterijima 1817. godine

Seksterij	Broj kuća	Antuninske kuće		Vlasteoske kuće	
		Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
<i>Ukupno</i>	847	24	100	98	100
Minčeta	312	3	12,50	6	6,12
Dogana	86	8	33,33	16	16,33
<i>Fontana Grande</i>	86	4	16,67	34	34,69
<i>Ospedale Civile</i>	135	4	16,67	18	18,37
Sv. Marija	123	1	4,17	2	2,04
<i>Forte Molo</i>	105	4	16,67	22	22,45

Izvor: *Popolazione 1817* (DAD).

Napomena: Za 4 židovska kućanstva nije utvrđeno u kojem se seksteriju nalaze, te su izuzeti iz ove analize.

¹⁰⁸ *Popolazione 1817*. Od ova 22 roda, samo su tri (Facenda, Vlajki i Zuzzeri) pripadala antuninskom krugu prije potresa 1667. Zahvaljujem Nenadu Vekariću na ovom podatku.

¹⁰⁹ U 15. stoljeću građani, koji ipak nisu svi bili članovi bratovštine antunina, činili su od 10-15% ukupnog stanovništva (Z. Janeković-Romer, »Benedikt Kotrulj u potrazi za savršenim trgovcem.«: 42; Z. Pešorda Vardić, *U predvorju vlasti*: 54-55).

¹¹⁰ Zrinka Pešorda-Vardić navodi podak da je najviše antuninskih kuća bilo u seksteriju Sv. Nikole, koji je obuhvaćao prostor od Place do sjevernih gradskih zidina, te da bi se taj dio grada mogao nazvati "antuninskim kvartom" (Z. Pešorda-Vardić, *U predvorju vlasti*: 191).

Zaključak

Antuninske su obitelji, poput vlasteoskih, nakon pada Dubrovačke Republike došle na rub biološkog minimuma. U popisu stanovništva iz 1817. godine popisana su samo 22 antuninska roda s ukupno 104 antunina (1,86% ukupnog stanovništva). Iako su kuće antuninskih rodova, ponekad bogatije od vlasteoskih, bile koncentrirane u elitnijim dijelovima Grada, ipak njihov raspored i početkom 19. stoljeća zrcali društvenu ljestvicu uspostavljenu nekoliko stoljeća ranije. Antuninske su kuće bile koncentrirane u relativno novijim seksterijima u sjevernom dijelu Grada (Dogana, u manjoj mjeri Minčeta) i u pregrađu (Pile i Ploče), dok su vlasteoske pozicije zadržane u starijim elitnim gradskim seksterijima (*Fontana Grande*, Pustijerna i *Ospedale civile*). Antunini, kao i vlastela, nisu bili zastupljeni u rubnim sirotinjskim djelovima grada, posebno u seksteriju Sv. Marije.

THE CITY HOUSES OF THE RAGUSAN ANTUNINI ACCORDING TO THE CENSUS OF 1817

IVANA LAZAREVIĆ

Summary

In the period following the fall of the Dubrovnik Republic, the *Antunini* families, like those of the nobility, were reduced to a biological minimum. The census of 1817 enumerates only 22 *Antunini* families, with a total of 104 members of this wealthy citizen rank (1.86% of the overall population). The distribution of the *Antunini*'s houses in the city, sometimes even more representative than noble residences, at the dawn of the nineteenth century mirrored the social hierarchy established several centuries before. The houses were clustered in the fairly new *saxteria* of the northern part of the city (Dogana, and Minčeta to a somewhat smaller extent), and in the suburbs (Pile and Ploče), while the nobility occupied the positions in the older elite *saxteria* (*Fontana Grande*, Pustijerna and *Ospedale civile*). The *Antunini* and the nobility had no houses on the poor fringes of the city, notably in the *saxterium* of St Mary.

